

Köpenhamn den 2 April 1878

Du min utesägligt Älskade, Dyra Wän, min egen lilla Pia Mintu!

Endast några dagar ha förflutit sedan vi på Parola togo farväl af hvarann och dock - hvilka mångskiftande taflor hafva ej upprullats för mina förvånade blickar? Att på tre, fyra dagar blifva förflyttad från drifvorna till gröngräset och lärkorna driller; att endast för så kort tid sedan se alla träsk och delar af Östersjön isbelagda och sedan så snart finna hvarje den mindsta vik öppen och fri för Cylgiornas lekar, - detta är förvånande, - ja mycket, men endock mera är att se det vänliga vackra kongens Kiöbenhavn med dessa utomordentligt smakfulla byggnadsfacader i 5 och 6 våningar, dessa effectfullt utstyrda butiker och hvad allt här månne finnas, ja detta allt är något hvarom jag ej vågar skriva ty Du skulle ej deraf kunna ens drömma om huru det dock är.

Men för att ej gå min resevye i förväg vill jag låta Dig mitt gull följa mig öfver Östersjöns stormiga våg, öfver - men nu skall jag börja.

Du minns att ett telegram mötte mig i Hfors hvare Richard lofvade komma till Hyvinge mig till mötes. Der blef jag serdeles angenämt öfverraskad af att finna äfven Otto hafva haft vänligheten att resa ut. Det var mig mycket kärt att den afton och följande morgon ha sällskap af de kära gossarne. Anländ till Ekenäs var Mimmi med sina tvenne äldsta döttrar samt Moster Marie emot mig vid bangården. Såsom ämnadt var dröjde jag der til följande dag den 30de Mars och reste då med tåget till Hangö ensliga uthamn. - Kanske det med tiden kan blive noget udtav detta Hangö, nu tycktes det mig vara obegripligt ödsligt. Här såg vår gamle lätting Axel Rehausen såsom någonslags jernvägstjensteman, rysligt fet och stor blifven; han kände mig lyckligtvis icke.

Nu äro vi på Express II. På drottningberget se vi en stormsignal upphissad; issörja, - hvaruti en notbåt som bäst mödosamt af 6 personer frambefordras, - betäcker hafsytan ända ut till båken "Hangös öga". Postbåten lägger ut, vi fara förbi den vackra möljen uppförd af drottningbergets granit långt ut i hafvet, här måtte vara en präktig djuphamn. Wi hafva hunnit till båken, ostlig storm upprörer vattnet till storartad hvitskummande vågor; jag kastar ännu en blick öfver till mitt älskade fosterland; dock nej, - en blick är det ej eller också är det blott en ty mina ögon kunna ej skiljas ifrån denna dunkla strimma vid horisonten - O Minna, nu, nu kände jag att Finland för mig ändock är utesägligt kärt. Wi tycka derhemma att det är det skönaste land uppå jorden; nu härute på hafvet då vi hvarje ögonblick föras längre, längre från detsamma ser vi bättre eller uppfattar vi bättre huru osägligt skön den finska anden är och huru starka de band äro som hålla oss vid Finlands guld; ja nu har jag då riktigt "nähtävästi" känt att också jag älskar detta land af allt mitt hjerta. Skymning och mörker drefvo mig slutligen under däck, der jag ännu kl. 9 tiden var rätt kry; men sedan -. Flere passagerare hade redan af sjögången fått den qvalfulla sjöjukan och nu började äfven min mina se ganska blek ut. På fartyget recommenderades "ligg

alldeles stilla". Jag försökte skrufta mig fast vid britsen med både händer och tänder. Under natten växte stormen betydligt och den otäcka båten krängde så att jag omsöm hade fötter omsöm hufvudet högt öfver hvarann. Ja det var en ryslig natt. På sömn var ej att tänka, allt som löst var slängdes huller om buller. Kl. ½ 5 gick jag på däck för att få frisk luft, nu var luften tjock och sjögastarne varskodde några klippskår men visste ej hvad de voro. Slutligen kl. 7 f.m. hittades södra inloppet till Stockholm, nu var det slut med krängningen och tillika var sjukan försvunnen; alla passagerare kommo nu på däck, men så var också Söndagsmorgonen verkligen herrlig. Solen glittrade på böljan och en mild blåst svalkade och friskade alleman efter nattens qval. Kl. 12 midd. passerades Vaxholms fäste, mycket snyggt af huggen grå granit. Ett litet sund skiljer fästet från en stad af samma namn. Den lilla staden ter sig uppförd i villastil rätt näpen der den ligger på ön. Nu foro vi förbi flere villor, hvaraf i synnerhet tvenne alldeles invid Stholm äro utomordentligt praktfullt byggda med tornspiror etc. Kl. 1 e.m. landade båten och nu hoppade en hop tullsnokar ombord. En lisch visitation och vi trusepade af till ett hotel anförda af arkitekten. - Ja men honom har jag icke presenterat. Han är omkring 35 à 40 år vid min längd men kanske något klenare, ljuslätt, hjessan bar, qvick och rörlig, mycket berest och serdeles tillmötesgående. Förutom mig är en man och ett fruntimmer privata i sällskapet. - Ja nå, i Stockholm efter att ha ställt oss i menskligt skick gingo vi att äta, derefter togo vi en promenad genom en del af staden, hvarvid vi bl. a. sågo statyerna öfver Gustaf II Adolf, Karl XII, Gustaf III, Berzelius Karl XIII, Malins fontain, Gustaf I Erickson Wasas, Birger Jarls m. fl. statyer, stortorget der det sorgliga blodbadet i tiden var, m.m. hvarom Du sedan får höra muntligen i sinom tid. Kl. 7 gick jag jemte 3 andra till Kongl. Operan der ett stycke "Carmen" uppfördes. Stycket var ingenting, men decorationerna och kostymerna voro vackra och rika; trenne sångerskor och tvenne sångare sjöngo förträffligt, dock ej bättre än våran Basilier och Holm om han blott sjönge ut ordena också ur skägget. Här hörde man hvarje ord. Jag glömde nemna att vi på e.m. kl. 5 gingo i Storkyrkan, klevvo på läktaren och jag dristeliga och oförskämdt ända fram till klafbordet hvilket jag så mycket omständigheterna medgåfvo begapade; men der var ej något förut okänt. Andra dagen den 1sta April voro vi bl. andra ställen på national museum och besågo der en hel mängd utmärkt sköna saker såsom skulptur, bildhuggeri, Måleri, m.m. m.m. - Nu hade vår arkitekt beslutat att vi i dag e.m. skulle fara från Stholm och huru jag än försökte öfvertala honom halp intet utan således reste vi kl. 6.45 derifrån med snälltåget till Malmö, hade ensam vaggon vi 12 man finnar. Sof godt i kupen. I natt passerades Linköping och Falköping då jag som sagt sof. I dag åter passerades gamla Lund, m. fl. ställen hvarom Du allt ännu är i tillfälle höra. Nog skulle Du äfven nu få höra mera men det blir så osammanhängande att Du intet får reda derpå, huru Du må få reda på detta ens vet jag verkligen ej, men det kan nu ej hjälpas. Klockan 1,10 kommo vi till Malmö och reste genast till ångbåten hvarifrån vi hade 1 timme 40 minuters

färd hit. Sundet på danska sidan var full af hundradetals stora seglare och toldboden med kringliggande kanaler hade en formlig skog af master. Wi voro nu på e.m. ut att gå litet och förvånades öfver den utomordentliga elegans i butikerna, den präktiga vackra theaterhusfacaden, m. fl. ställen. Jag tänker köpa några af de vackraste palats fotografier och vyer för att i sedan måtten få en släng af slevven också. Det vore utmärkt trefligt att ännu skrifva och prata med dig, men klockan är nu redan så mycket att jag annars ej torde kunna gå i morgon. Jag talade med Ahrenberg att vi komma att dröja här i tvenne dagar och således resa härifrån i torsdag afton med bantåg till Korsöer, derifrån till Kiel med ångbåt, derifrån till Hamburg hvarest göres 9 à 10 timmars uppehåll beroende af tågens gång. Ifrån Hamburg till Köln der vi torde bese den stora domen, ifrån Köln till Aachen och derifrån directe till Paris. Såsnart vi kommit dit skall min egen dyra Minna få åter ett långt bref, men hvad jag så gerna ville ha, vore ett bref af Dig. Jag har tänkt att jag nog får det om Du ville adressera det till Kommissarien Rob. Runebergs qvarter: 52 Rue du Faubourg St Honoré Paris, det vore så utmärkt roligt att snart få bref till främmande land ifrån sin egen älskade Minna.

Nu således farväl, på det innerligaste omfamnar jag Dig och trycker mina varma, kära, långa, innerligast älskande kyssar på Dina mjuka, ljufliga läppar och ser in uti Dina klara vackra blå ögon, ännu engång och flere kysser jag Dig och önskar och nedbeder vår Herres Jesu Kristi Nåd, Frid och Välsignelse öfver Dig, mig och alla våra kära. Helsa på det hjertligaste våra kära älskade ädla Föräldrar ifrån Din fjerran varande alltid, evigt älskande egen Axel. Farväl Minna. Älskade Dyra Minna!!!

- - -

en sida av ett annat brev med beskrivning av Köpenhamn 3.-4. samt Hamburg 5.4.1878:

...och säger med en imponerande säkerhet "se de heär min gode vän, det var kongens foremakes kammer" - "og heär hands saligheds aegend kabinet, heär hafd(v.) hand död" säger han om ett angränsande litet kyffe mörkt och dystert. På samma sätt gå vi igenom många, många salar och kamrar och höra allt med ens talas om "Fredrikar" och "Christianer" ifrån de första allt intill de sista. De höga herrarnes stora mängd gör det för oss omöjligt att minnas någon enda af dem. Wi äro förtviflade deröfver men det hjelper ej. - Hvad se vi då här och hvarföre är detta slott så märkvärdigt? Wi se här allt hvad prakt och skönhet är såväl i guld och ädla stenar som ock uti väfnader, möbler, glas, porcellainer - med ett ord allt; - vi se vidare här Danemarks hela historia ifrån äldsta tider till den varande; - vi se ännu här en lång period konsthistoria, mest ifrån rococo eller barrocstils - och renaissance tiderna. Wi kunna här följa med konsten ifrån

dess blomma till dess förfall och pånyttfödelse steg för steg. Wandringen här är nog lärorik, men bestämt är intrycket deraf så mångfaldigt att det är omöjligt att i bref forma deraf något helt. Det är tråkigt för mig att ej nu kunna lemna Dig något bättre besked om allt detta, men bäst torde dock så vara. Wi vilja ju framdeles tala härom. Jag vet nog att Du ej för detta blir ledsen på Din egen Axel. Wi har nu varit tvenne dygn i Khamn och resa bort i qväll den 4de April med bantåg till Korsör. Men det är redan skymning, vi se ej stort af landet och komma på qvällen sent fram samt gå till en nära till liggande ångbåt för att igenom natten fara till Kiel. Kiel hade nog tålat vid att beses ty det är en historisk märkvärdighet om jag rätt minner Baedeker (en resehandbok). Men också härifrån skulle genast resas med ett till Hamburg gående tåg. Nu (5te April) ha vi ett herrligt vårväder eller rättare en herrlig vår. Fälten äro jemna, släta, välskötta; vi se flitigt landtfolk härute; luften dallrar i solvärmen; löfven äro halfutspruckna "lärkorna slå uti blånande höjd" - ja det är herrligt. Men vi närma oss Hamburg denna gamla Hansaförbundets stolte drottning, hvilken räknar sina anor ända från Karl de Store som här 811 skulle anlagt en borg. Det är såsom Du vet en fristad och den fjerde i storleken i Europa såsom handelsstad. Wi ha en vaxel som här måste säljas; taga oss därför en fiaker och fara in till staden och äro nu i tillfälle att beundra det storartadt gamla och imposanta, det enda i sitt slag som vi ännu hafva sett. Wi se här långa kanaler slingra sig in uti staden på hvardera sidan begränsade af skyhöga hus, hvilkas små fönster och moss ---

fortsättning fattas